

Första Andra Tredje

Uppsagd konstdeposition ställs ut och väcker debatt

Så har Sundsvalls museum öppnat sin utställning Första Andra Tredje, som ett sista avsked till de åtta konstverk som Sundsvalls Tidning deponerade på museet 2011 och som Mittmedia nu har för avsikt att sälja på auktion för att förbättra sina finanser.

De åtta deponerade konstverken av Leander Engström, Sigrid Hjertén, Kalle Hedberg, Sune Blomqvist, Helmer Osslund, Olle Mattsson och Hilding Eklund visas tillsammans med verk av samma konstnärer ur museets samling. Utställningen vill synliggöra hur depositionen kompletterar museets samling och ge nya dimensioner till respektive konstnärskap.

De deponerade verken har fått en svart bakgrund, som en sorgkant. Av Sigrid Hjertén visas tre målningar: Den deponerade "Ivan som baby" (1913), "Brunetten och blondinen" (1912) och "Gul bukett" (1936). Alla tre har den ljusa färgskalan och de intima, familjära motiven som gemensam nämnare. Som om hon var tvingad att hålla sig inom hemmets ramar och anpassa sitt måleri därefter.

I en videoanimation hoppar mannen i Leander Engströms "Lapp från Abisko vid fjällsjö" helt sonika ut ur bilden och går sin väg. Till historien hör att Sundsvall har en historia som sameviste och att staden delvis ska vara byggd på samisk mark. Målningen, en tidig Leander Engström, representerar inte hans mogna stil. Här finns också ett skulpterat manshuvud av Leander Engström, "Vargdödaren", vars ansiktsdrag liknar samens i "Lapp från Abisko".

Två deponerade målningar i dova, jordiga höstfärger hänger bredvid varandra. Det är norrlandsskildraren Helmer Osslunds "Motiv från Nordingrå" och nästa generations norrlandsskildrare Kalle Hedbergs "Norrländskt höstlandskap". Den unge Leander Engström tog intryck av Helmer Osslund och de fjällvandrade tillsammans.

En serie teckningar från den gamla, nu rivna stadsdelen Norrmalm av Olle Mattsson kompletterar samme konstnärs deponerade oljemålning från samma stadsdel: "Nacksta-Anders stall vid Urmakaregatan, Norrmalm". Varför den tavlan inte kan få vara kvar i Sundsvall är fullständigt obegripligt, den har ett stort lokalhistoriskt värde men knappast något ekonomiskt. Samma torde gälla Olle Blomqvists målning från en stipendieresa till Spanien och Hilding Eklunds akvarell från Sundsvalls hamn.

Det är överhuvudtaget obegripligt att Mittmedia vill ta den prestigeförlust som försäljningen av de åtta deponerade verken innebär bara för att tjäna några miljoner extra, om inte den ekonomiska situationen är akut. Efter att tidningskoncernen Stampen begärt rekonstruktion är det lätt att tro att även Mittmedia befinner sig på ruinens brant. Det motsägs av medieanalytikern [Olle Lidbom](#) som menar att Mittmedias ekonomi är relativt stabil. Han medger att det är svårt att få en tydlig bild av läget eftersom korsägande är komplicerat, men skriver att "så vitt jag kan bedöma ser tidningarna välkapitaliserade ut."

Att Mittmedia har sagt upp depositionsavtalet skapar debatt. De tidigare chefredaktörerna på Sundsvalls Tidning, [Kjell Carnbro](#) och [Börje Alström](#) ifrågasätter försäljningen i skarpa debattinlägg i Sundsvalls tidning. Mittmedias kulturchef Gunilla Kindstrand svarar att lokaltidningarna "möter en historiskt svår ekonomisk utmaning" och "sju av åtta aktuella tavlor förvarades i museets förråd" när Mittmedia kom för att värdera dem.

Museets tillförordnade chef [Daniel Unnis](#) hävdar att den deponerade konsten används flitigt varpå Gunilla Kindstrand replikerar att det "inte är etiskt helt självklart att på en och samma gång tvingas minska en koncern med mer än 100 personer och samtidigt behålla konst för flera miljoner".

Argumentationen är intressant. Inkomståret 2014 tjänade Mittmedias högste chef Thomas Peterssohn 4 147 500 kronor. Även om övriga medlemmar i Mittmedias omfattningsrika ledning bara har hälften av Peterssohns lön, så finns mycket att spara där och då skulle den för lokal kulturhistoria så värdefulla konsten inte behöva säljas ut. Kanske kunde till och med några journalister få jobba kvar.

Den aviserade konstförsäljningen väcker intresse också på riksplanet. Journalistförbundets tidning Journalisten uppmärksammar tilltaget som ett exempel på dagspressens kris i ett åttasidigt [reportage](#). I reportaget kallar en anställd på museet Mittmedias ledning för kulturtalibaner. I nästa nummer av [Journalisten](#) berättas hur denne medarbetare inkallats till sin chef för att diskutera uttalandet. På en direkt fråga från Journalisten svarar samme chef att avsikten inte är att inskränka medarbetarnas yttrandefrihet.

Text och foto: Karin Kämsby

Volym 2016-06-10